

Boekomslagen Illustratie versus fotografie

Echte schoonheid zit van buiten

De kleurrijke en verzorgde illustraties die Engelstalige boekenomslagen sieren, worden bij de Nederlandse vertaling vaak vervangen door een foto. Zijn Nederlandse lezers nou zo anders, of is er iets anders aan de hand?

Judith Hornman
AMSTERDAM

Er zit een wereld van verschil tussen de omslagen van Nederlands- en Engelstalige literaire fictie. Met de inhoud van het boek heeft het niks te maken: waar illustraties de bovenhand voeren bij Engelstalige boeken, kiezen uitgeverij bij de Nederlandse vertaling massaal voor een foto op de omslag.

De uit Australië afkomstige grafisch ontwerper Andrew McAlpine woont sinds een paar maanden in Amsterdam en vindt boekenomslagen hier maar saai. 'Een goed ontwerp is een geheel: kleuren, beeld en lettertypes moeten bij elkaar passen', legt hij uit. Als hij het omslag van de oorspronkelijke Engelse paperbackversie van Jeanette Winterson's boek *The Stone Gods* (uitg. Penguin) vergelijkt met de Nederlandse vertaling *De Stenen Goden* (uitg. Contact), frons hij zijn wenkbrauwen.

'De Nederlandse editie zegt niet zoveel: ze hebben hier gewoon archiefbeeld voor gebruikt, een standaard afbeelding die verder niet speciaal voor dit verhaal bewerkt is.' Bij het zien van de Engelse editie verdwijnt de frons direct. 'Dat ziet er al minder goedkoop uit, alles past bij elkaar. Zelfs de achterkant is geïllustreerd.'

The Stone Gods is exemplarisch. Drie keer heen en weer lopen tussen Engelse en Nederlandse boekenplanken levert al een duidelijk beeld op van de verschillen. 'Die Nederlandse boeken maken ook alleen maar werk van de voorkant', observeert McAlpine. 'Foto op de voorkant, foto van de auteur op de achterkant, standaardlettertypes met een schreef, klaar. De Engelstalige ontwerpen zijn echt een verzorgd geheel: voor- en achterkant, met veelal voor het boek ontworpen lettertypes. De Nederlandse uitgaven doen een stuk conservatiever aan.'

Betram Maurits, redacteur bij uitgeverij Contact, legt uit hoe het komt dat het Nederlandse omslag van *De Stenen Goden* er anders uitziet. 'We wilden de Nederlandse versie tegelijkertijd uitbrengen met de Engelse. Dan zijn er aan beide kanten van het

Er zit een wereld van verschil tussen Nederlands- en Engelstalige literaire fictie. GUIDO BENSCHOP

Kanaal ontwerpers bezig en moeten we kiezen als het beeld uit Engeland binnenkomt. Vaak betreft het dan óf een overdunderend mooi ontwerp, óf iets dat gelijkwaardig is aan onze versie. In dit geval werd het laatste. Hoe we dat bepalen? Noem het intuïtie. Ik vind Nederland trouwens lang niet zo conservatief als de Verenigde Staten, hoor. Ze hebben er misschien wel meer illustraties op het omslag dan hier, maar die zijn er alleen om de verwachtingen van de lezer te bevestigen. Erg braaf.'

Dat het omslag niet alleen een artistieke aangelegenheid is, bevestigt Maurits direct. 'Natuurlijk speelt geld ook een rol. Voor zo'n buitenslands ontwerp moet vaak betaald worden, dan denken we: dat kunnen we zelf

óók mooi doen.' Nickie Teunissen, verkoper bij Selexy in Amsterdam, geeft de voorkeur in ieder geval aan Engelstalige omslagen. 'Wat ik nou zo jammer vind: Nederlandse uitge-

Economie, intuïtie en trend spelen een rol als het gaat om het ontslagontwerp

vers proberen wel steeds vaker die geïllustreerde stijl over te nemen uit het buitenland. Maar dan slaan ze de plank net mis. Terwijl we het wel kunnen hier: kijk maar naar Nederlandse omslagen uit de jaren '60 en '70, met

alleen maar letters. Heel krachtig is dat.'

Nickie kan haar hart ophalen, want Just Enschede, directeur van de stichting De Best Verzorgde Boeken, ziet die trend terugkeren. Als jurylid van de jaarlijkse competitie Het mooiste boekomslag houdt hij omslagen scherp in de gaten: 'Het is altijd een beetje koffiedik kijken, maar ik heb het idee dat foto's op het omslag hun langste tijd wel hebben gehad. Illustraties komen steeds vaker voor, evenals omslagen die alleen beletterd zijn. Wat dat betreft kun je wel zeggen dat Nederland steeds vaker naar het buitenland kijkt.'

Economie, intuïtie en trend spelen dus een rol als het gaat om het ontslagontwerp. De uiteindelijke boe-

kenkoper speelt slechts een figurantenrol bij de vormgeving, iets wat je niet zou verwachten in een tijd waarin in geen stap wordt gezet zonder een uitgebreid marketingonderzoek vooraf. Grootschalig onderzoek naar de Nederlandse lezer wil? Het is er in ieder geval nooit gedaan.

Oscar van Gelderen, uitgever bij Lebowksi, vindt dat niet meer dan logisch: 'Ik weet toch niet wat de Nederlandse lezer wil? Het zijn er wel vijftien miljoen.' Zijn keuze om een foto op het omslag van Dave Eggers' nieuwe boek *Wat is de wat* te gebruiken in plaats van de oorspronkelijke illustratie, was dan ook niet moeilijk: 'Ik vond die foto gewoon mooier dan de illustratie.' ●

NIEUW VERSCHENEN

Dino van de Lage Landen
Jazeker, ook in Nederland hebben dinosauriërs rondgelopen. Aan de hand van de vondst van één exemplaar, dat wil zeggen, van een aantal botfragmentjes van de bescheiden hadrosaurus, beschrijft paleontoloog Anne Schulp de opkomst en ondergang der dinosauriërs in Limburg, ruim zestig miljoen jaar geleden. Een klein maar fraai boekje.

Anne Schulp, *De Nederlandse dino*. Uitgeverij Veen Magazines, 14,95 euro.

Tweelingenonderzoek

De Vrije Universiteit beheert een 'Nederlands Tweelingenregister' waarin veertigduizend tweelingen staan geregistreerd. Die databank biedt een unieke mogelijkheid voor onderzoek naar onze genen – hun invloed op ons uiterlijk, onze gezondheid en ons gedrag. In dit boek is een groot aantal recente on-

derzoeken gebundeld, en steeds weer blijkt: opvoeding en omgeving zijn belangrijk, maar onze voorouders zijn nooit ver weg.

Dorret Boomsma (red.), *Tweelingenonderzoek*. VU uitgeverij, 22,50 euro.

Cholesterolhype

De discussie over de rol van cholesterol en het alsnog stijgende gebruik van cholesterolverlagers, de statines, wil maar niet verstommen. Dat is voor een groot deel te danken aan de Britse arts Malcolm Kendrick. Cholesterol is onschuldig, is zijn stellige overtuiging, en die pillen zijn alleen maar gevaar-

lijk. Als Kendrick gelijk heeft, is de huidige cholesterolhype een van de grootste medische schandalen ooit.

Malcolm Kendrick, *De cholesterolhype*. Uitgeverij Veen Magazines, 15,95 euro.

Henk Romijn Meijer overleden
Zaterdag is in Frankrijk schrijver en jazzgitarist Henk Romijn Meijer (1928) overleden. Hij maakte naam met korte verhalen; in oktober 2007 verscheen zijn laatste roman, *Verhoudingen*.

Bierboekje
Bij Hertog Jan krijg je een boekje met verhalen van onder anderen Kluun.

Prijs voor Peter van Brummelen
Parool-redacteur Peter van Brummelen heeft de Jip Golstein Journalistiekprijs 2007 gewonnen met zijn verhaal *De Zoon van Big Bill Bronzzy*, over de Nederlandse zoon van een bluesheld.